

«Οι Τρεις Ιεράρχες»

Πιο επίκαιροι από ποτέ

Από τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης του ελεύθερου Ελληνικού κράτους η 30^η Ιανουαρίου, εορτή των τριών Ιεραρχών, καθιερώθηκε ως η επίσημη εορτή της Ελληνικής παιδείας. Τα έργα και οι διδασχές του Μεγάλου Βασιλείου, του Γρηγορίου του Θεολόγου και του Ιωάννου του Χρυσοστόμου δικαιολογούν αυτή τη σύνδεση. Η Εκκλησία τους ονομάζει *"φωστήρες της τρισηλίου θεότητας"*. Και η ελληνική Παιδεία τιμά τους εμπνευστές και προστάτες της σύνθεσης της ελληνικής σοφίας με τη θεία Αποκάλυψη του ευαγγελικού λόγου. Ο παγκόσμιος Ελληνισμός συναντάται με την οικουμενικότητα του Χριστιανισμού.

Αξίζει να θυμόμαστε την προτροπή του Μεγάλου Βασιλείου προς τους νέους, να μελετούν επιλεκτικά τα αρχαία Ελληνικά κείμενα και να διδάσκονται πρότυπα αρετής από τα ομηρικά έπη, τον Περικλή, τον μέγα Αλέξανδρο, κ.α. Να θυμόμαστε, επίσης, την επισήμανση του Γρηγορίου του Θεολόγου, ότι πρώτιστο αγαθό για κάθε άνθρωπο είναι η παιδεία, όχι μόνο η εκκλησιαστική, αλλά και η κλασική, η ανθρωπιστική. Και να έχουμε πάντοτε στο νου μας τα πολλά και πάντοτε επίκαιρα διδάγματα του Ιωάννου του Χρυσοστόμου, ο οποίος ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για την αγωγή των νέων και τις σχέσεις γονέων και παιδιών. Και οι τρεις διακρίθηκαν για τη διορατικότητα και την αποφασιστικότητά τους, για τη σύνεση και την εργατικότητά τους. Πρόσφεραν πολύτιμη βοήθεια προς όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως εθνικότητας, πίστης, κοινωνικής τάξης, φυλετικής ή άλλης διάκρισης.

Χίλια εξακόσια πέντε χρόνια μετά και από το θάνατο του Χρυσοστόμου, θα φαντάζεται κανείς ότι το έργο και ο λόγος τους, όχι μόνο δεν είναι σύγχρονος αλλά δεν έχει και ισχύ. Σήμερα, ωστόσο, ίσως περισσότερο από κάθε άλλη εποχή το έργο τους, αλλά κυρίως ο λόγος τους για την παιδεία και τα παιδιά, είναι και πρέπει να είναι, φάρος ο οποίος μας φωτίζει.

Οι τρεις Ιεράρχες σήμερα θα αγωνίζονταν για μια παιδεία την οποία έχει ανάγκη αυτός ο τόπος. Τριάντα οκτώ χρόνια μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας το θέμα της παιδείας παραμένει ζητούμενο. Ακόμη δεν έχει κατασταλάξει η Ελληνική πολιτεία τι είδους παιδεία και τι είδους εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσφέρεται στους μαθητές. Πρέπει να διευκρινιστεί, όμως, το εξής: η παιδεία απαντά στο ερώτημα ποιον τύπο και ποιον χαρακτήρα ανθρώπου θέλουμε να διαπλάσουμε μέσω της μόρφωσης. Αντίθετα η εκπαίδευση απαντά στο ερώτημα ποιες γνώσεις και εμπειρίες πρέπει να αποκτήσει ο νέος για να ασκήσει ένα επάγγελμα – λειτουργήμα με επιτυχία. Παιδεία και εκπαίδευση δεν ταυτίζονται, αλλά η μία συμπληρώνει την άλλη και είναι αναγκαίο η κοινωνία μας να δώσει απάντηση στο εξής ερώτημα: τελικά ποιον άνθρωπο θέλουμε να διαπλάσουμε, ποια πρότυπα και ποιες αξίες θέλουμε να μεταδώσουμε στους νέους μας;

Οι τρεις Ιεράρχες θα αγωνίζονταν για μια παιδεία δικαίωμα του κάθε νέου ξεχωριστά. Όλα τα παιδιά έχουν και πρέπει να έχουν το δικαίωμα στη μόρφωση. Τα παιδιά δικαιούνται να αποκτήσουν το αγαθό αυτό το οποίο θα αλλάξει τη ζωή τους. Το σχολείο πρέπει να είναι για όλους ανοικτό και προσβάσιμο. Είναι αυτό που θα τους χαρίσει τα εφόδια για να τραβήξουν ο καθένας το δρόμο του, ως επιστήμονας, οικογενειάρχης και κυρίως ως ενεργό μέλος της κοινωνίας. Διότι η κοινωνία έχει ανάγκη από μορφωμένους ανθρώπους, πάνω στους οποίους θα

στηρίζεται και οι όποιες μεταρρυθμίσεις, θα έπρεπε να γίνονται γύρω από το μορφώσιμο του κάθε ανθρώπου και όχι να εξαντλούνται πάνω σε κάποιο σύστημα εισαγωγής σε ανώτατες σχολές. Η μόρφωση είναι κάτι παραπάνω και από το πτυχίο. Η μόρφωση είναι πολιτισμός.

Σήμερα οι τρεις Ιεράρχες θα έδιναν μάχες για μια παιδεία που είναι υποχρέωση της πολιτείας να την προσφέρει. Μια προσφορά αδιάκριτη και ισόνομη σε όλους τους νέους πολίτες της, σε όλες τις γωνιές της επικράτειάς της. Η πολιτεία έχει την υποχρέωση να προσφέρει ευκαιρίες για ένα ανοικτό σχολείο, δημοκρατικό και σύγχρονο, το οποίο θα προετοιμάζει ενεργούς πολίτες που θα διεκδικούν και θα αμφισβητούν, ανοίγοντας έτσι νέους δρόμους, νέους ορίζοντες. Θα πρέπει να προετοιμάζει δυναμικούς πολίτες και όχι αυριανούς ανέργους και επαίτες εργασίας. Η πολιτεία πρέπει να στηρίζει τους ανθρώπους τους οποίους αύριο θα έχει την απαίτηση να τη βοηθούν και να τη στηρίζουν και όχι να τους απογοητεύει.

Οι τρεις Ιεράρχες δεν ήταν μόνο άριστοι παιδαγωγοί. Πάνω από όλα ήταν ποιμένες, επίσκοποι. Έκαναν πράξη την εντολή που έδωσε ο Ιησούς Χριστός στον απόστολο Πέτρο *"Πέτρο με αγαπάς; Αν με αγαπάς ποιμάνε τα πρόβατά μου"* του είχε πει. Αυτό, ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, το έπραξαν και έγιναν η θυσία του κάθε ανθρώπου που προστέθηκε στη θυσία του Θεού. Πρόσφεραν τη ζωή τους *"εις τύπον και τόπον Χριστού"*, αγωνιζόμενοι και θυσιαζόμενοι για τον Χριστό και για το λαό τον οποίο ποίμαιναν, διότι ήταν επίσκοποι που άνοιγαν και έδειχναν το δρόμο και τον περπατούσαν μαζί με το ποίμνιό τους. Ο κόσμος έχει ανάγκη από ποιμένες του αναστήματος των τριών Ιεραρχών, που θα συμβαδίσουν στα όνειρά τους, στα άγχη τους, στις χαρές τους, στις λύπες τους. Έχει ανάγκη από ποιμένες οδοδείκτες, οι οποίοι να έρχονται αντιμέτωποι με την αδικία και την εκμετάλλευση, όπως έρχονταν οι τρεις Ιεράρχες, για αυτό και στη ζωή τους είχαν αμέτρητες εξορίες. Αυτό γιατί εναντιώνονταν στην άδικη εξουσία για όφελος του ποιμνίου τους. Η Εκκλησία τους τίμησε για αυτό, αναγνωρίζοντας την αγιότητά τους, όπως και τον αγώνα τους και τους κατέταξε ανάμεσα στους αγίους της.

Η Εκκλησία σήμερα μας καλεί όχι απλώς να μνημονεύσουμε τα ονόματά τους και να τους δοξάσουμε, αλλά να τους μιμούμαστε ως πρόσωπα, ως λαός και ως έθνος αν θέλουμε να επιβιώσουμε πνευματικά στους δύσκολους καιρούς. Ακόμα, όλοι μας, γονείς, εκπαιδευτικοί, ιερείς και πολιτεία, έχοντας ως πυξίδα τη ζωή και το έργο των τριών Ιεραρχών, να εγκύψουμε με αγάπη πάνω από τους νέους, βοηθώντας τους να πραγματώσουν ακόμα και τα πιο μικρά όνειρά τους. Αυτό είναι χρέος μας, να οδηγήσουμε την Παιδεία μας στο μέλλον. Έχουμε χρέος να οδηγήσουμε τα παιδιά μας στο μέλλον.